

BO‘LAJAK O‘QITUVCHILARDA KASBIY KOMPETENTSIYANI RIVOJLANTIRISH*Raximova Madina Xasanovna**Osiyo xalqaro universiteti o‘qituvchisi*

Annotatsiya: Bo‘lajak o‘qituvchilarda kasbiy kompetentsiyani rivojlantirish dolzarb mavzulardan biri hisoblanadi, chunki sifatli ta‘lim tizimini shakllantirish uchun o‘qituvchilarning kasbiy malakasi va shaxsiy rivojlanishi muhim ahamiyatga ega. Kasbiy kompetentsiyani rivojlantirish o‘qituvchining nazariy bilimlarini amaliy ko‘nikmalar bilan uyg‘unlashtirgan holda ta‘minlanadi.

Kalit so‘zlar: kompetensiya, faoliyat, moslashish, texnologiya, innovatsion

Abstract: The development of professional competence of future teachers is one of the most urgent topics, because the professional competence and personal development of teachers are important for the formation of a quality education system. Development of professional competence is ensured by combining theoretical knowledge of the teacher with practical skills.

Key words: competition, activity, adaptation, technology, innovative

Bugungi kunda ta‘lim sifati nafaqat bilim olish jarayoni, balki o‘quvchi va o‘qituvchilar o‘rtasidagi samarali muloqot, innovatsion yondashuvlar, hamda shaxsiy va kasbiy rivojlanishga bog‘liq. Shu bois bo‘lajak o‘qituvchilarni kasbiy kompetentsiyasini shakllantirish va rivojlantirish bugungi kundagi asosiy masalalardan biridir. Kasbiy kompetensiya – bu o‘qituvchining ta‘lim jarayonida nazariy bilimlarini amaliy ko‘nikmalar bilan birlashtirib, ularni ijodkorlik bilan qo‘llash qobiliyatidir. Mazkur maqolada bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy kompetentsiyasini rivojlantirish masalasiga e‘tibor qaratiladi.

Kasbiy kompetensiya tushunchasi va uning ahamiyati

Kasbiy kompetensiya o‘qituvchining o‘z pedagogik faoliyatini samarali tashkil qilish, o‘quvchilarning ehtiyojlariga moslashish va zamonaviy ta‘lim texnologiyalaridan foydalana olish qobiliyatini o‘z ichiga oladi. Ushbu kompetentsiyani rivojlantirish quyidagi sabablar bilan dolzarb hisoblanadi:

1. **Ta‘lim sifatini oshirish:** Kasbiy kompetentsiyaga ega o‘qituvchi o‘quvchilar bilan samarali ishlash orqali ularning bilimlarini kengaytiradi va rivojlantiradi.
2. **Zamonaviy talablarga moslashish:** Tez o‘zgarayotgan ta‘lim talablariga javob berish uchun o‘qituvchi yangiliklardan xabardor bo‘lishi kerak.
3. **Innovatsion ta‘lim texnologiyalarini qo‘llash:** Bugungi kunda raqamli texnologiyalarni bilish va ularni ta‘limda qo‘llash muhim ahamiyat kasb etadi.

Kasbiy kompetentsiyani rivojlantirish yo‘llari**1. Nazariy bilimlarni amaliyot bilan uyg‘unlashtirish**

Bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy bilimlari amaliy tajribalar orqali mustahkamlanadi. Ta‘lim muassasalarida nazariy darslar bilan bir qatorda, pedagogik amaliyotlarni keng joriy etish lozim. Bu jarayon o‘qituvchilarga sinf muhitini boshqarish, darslarni tashkil qilish va o‘quvchilarning ehtiyojlarini hisobga olishni o‘rgatadi.

2. Zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish

Axborot texnologiyalari bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish kasbiy kompetentsiyaning muhim qismidir. Masofaviy ta'lim platformalaridan foydalanish, multimedia vositalari orqali dars o'tish va interaktiv dasturlarni qo'llash bo'lajak o'qituvchilarga zamon talablariga moslashishga yordam beradi.

3. Shaxsiy va psixologik kompetentsiyalarni rivojlantirish

- **O'quvchilar bilan muloqot qilish qobiliyati:** O'qituvchi har bir o'quvchining shaxsiy xususiyatlarini hisobga olib, ularning rivojlanishi uchun qulay muhit yaratishi kerak.
- **Stressga chidamlilik va o'zini boshqarish:** Pedagogik faoliyatda turli xil stressli vaziyatlarga duch kelish mumkin. Bu holatlarda stressni boshqarish va ijobiy muhitni saqlash o'qituvchining muhim qobiliyatlaridan biridir.

4. Ijodiy yondashuv va innovatsion fikrlash

O'qituvchi ta'lim jarayonida yangi metodlarni qo'llab, ijodiy loyihalarni ishlab chiqishi kerak. Bu o'quvchilarni qiziqtiradi va ularning faolligini oshiradi. Masalan, loyiha asosida o'qitish, muammoli ta'lim usullarini qo'llash samarali natijalar beradi.

5. Uzluksiz kasbiy rivojlanish

Malaka oshirish kurslari, seminarlar va konferensiyalarda ishtirok etish o'qituvchilarning bilimlarini yangilash imkoniyatini beradi. Bundan tashqari, xalqaro tajribalar bilan tanishish va turli innovatsion yondashuvlarni o'zlashtirish kasbiy rivojlanishda muhimdir.

Pedagogik ta'lim muassasalarining roli

Pedagogik ta'lim muassasalari bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentsiyasini rivojlantirishda asosiy rol o'ynaydi. Quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur:

- O'quv dasturlariga zamonaviy ta'lim texnologiyalarini integratsiya qilish.
- Pedagogik amaliyot uchun qulay shart-sharoitlar yaratish.
- Mentorlik tizimini joriy etish va tajribali o'qituvchilar bilan birgalikda ishlashni tashkil qilish.
- Psixologik va metodik treninglarni muntazam o'tkazish.

Xulosa

Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetentsiyani rivojlantirish ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning asosiy omillaridan biridir. Bu jarayonni amalga oshirishda uzluksiz ta'lim, zamonaviy texnologiyalarni qo'llash, shaxsiy rivojlanish va innovatsion yondashuvlar muhim ahamiyatga ega. Pedagogik ta'lim muassasalari esa bu borada o'z mas'uliyatlarini chuqur anglab, bo'lajak o'qituvchilarni zamon talablariga mos holda tayyorlashlari zarur.

Adabiyotlar

1. Рахимова, М. Х. ЁШЛАРНИ ДЕСТРУКТИВ ГУРУХЛАР ТАЪСИРИДАН ҲИМОЯЛАШНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ. ТОШКЕНТ-2021, 52.

2. Xasanovna R. M. BOLALIKDAN KATTALIKKA QADAR PSIXOLOGIK RIVOJLANISH JARAYONLARI //The latest pedagogical and psychological innovations in education. – 2024. – T. 1. – №. 2. – C. 150-155.
3. Xasanovna R. M. ZAMONAVIY BOLALARDA INTERNETNING PSIXOLOGIK TA'SIRI //The latest pedagogical and psychological innovations in education. – 2024. – T. 1. – №. 2. – C. 136-142.
4. Xasanovna R. M. OTA-ONALAR VA BOLALAR O 'RTASIDAGI KOMMUNIKATSIYANING PSIXOLOGIK ASOSLARI //The latest pedagogical and psychological innovations in education. – 2024. – T. 1. – №. 2. – C. 163-169.
5. Dinara, A. (2024). O'SMIRLARNING RIVOJLANISHIGA SALBIY TA'SIR KO'RSATUVCHI IJTIMOY VA PSIXOLOGIK OMILLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH. PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI, 2(1), 165-170.
6. Rahmiddinova, A. D. (2024). O'QUVCHILARNI PSIXOLOGIK QO'LLAB-QUVVATLASHNING AHAMIYATI. The latest pedagogical and psychological innovations in education, 1(2), 208-214.
7. Rahmiddinova, A. D. (2024). TA'LIM TEXNOLOGIYALARINING PSIXOLOGIK ASOSLARI. The latest pedagogical and psychological innovations in education, 1(2), 202-207.
8. Rahmiddinova, A. D. (2024). IQTIDORLI BOLALAR BILAN ISHLASH PSIXOLOGIYASI. The latest pedagogical and psychological innovations in education, 1(2), 248-254.
9. Ikromova, S. A. (2024). TUG'ISH VA OTA-ONA BO'LIHNING PSIXOLOGIK ASOSI. Problems and solutions at the stage of innovative development of science, education and technology, 1(2), 117-122.
10. Икромова, С. А. (2024). КОГНИТИВНАЯ ПСИХОЛОГИЯ ПСИХИЧЕСКИЕ ПРОЦЕССЫ ЧЕЛОВЕКА. New modern researchers: modern proposals and solutions, 1(2), 36-42.
11. Икромова, С. А. (2024). ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РОДИТЕЛЬСТВА. New modern researchers: modern proposals and solutions, 1(2), 15-21.
12. Икромова, С. А. (2024). СТРЕСС И ЕГО ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ ВОЗДЕЙСТВИЕ НА ЧЕЛОВЕКА. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 39-45.
13. Ikromova, S. A. (2024). JINSIY PSIXOLOGIYA: ERKAK VA AYOL PSIXOLOGIYASI FARQLARI. Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system, 1(2), 277-282.
14. Ikromova, S. A. (2024). PSIXOLOGIYADA ETIKA VA QONUNLAR: PSIXOLOGNING JAVOBGARLIGI. Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system, 1(2), 265-270.
15. Ikromova, S. A. (2024). YOSHLAR VA PSIXOLOGIK KRIZISLAR. Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system, 1(2), 283-288.
16. Ikromova, S. A. (2024). FREUD VA UNING PSIXOLOGIYA ILMIGA QO 'SHGAN HISSASI. Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system, 1(2), 319-322.
17. Ikromova, S. A. (2024). IJTIMOY PSIXOLOGIYA: GURUHLAR VA IJTIMOY TA'SIRLAR. Methods of applying innovative and digital technologies in the educational system, 1(2), 271-276.
18. Ikromova, S. A. (2024). IJTIMOY PSIXOLOGIYANING BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI. PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI, 2(1), 193-196.

19. Akbarovna, I. S. (2024). BOSHLANG ‘ICH SINFLARDA O ‘QITISHDA MULTIMEDIA TEXNOLOGIYALARINING ROLI. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 108-113.
20. Akbarovna, I. S. (2024). BOLALARNING O ‘QISH VA YOZISH KO ‘NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHNING SAMARALI USULLARI. Introduction of new innovative technologies in education of pedagogy and psychology, 1(3), 120-125.